

بسمه تعالی

خداشناسی

فرمان خدا قضای حتمی و حکمت، و خشنودی او مایه امنیت و رحمت است؛ از روی علم، حکم می کند و با حلم و بردباری می بخشاید. خدایا! سپاس تو راست بر آنچه می گیری و عطا می فرمایی و شفا می دهی یا مبتلا می سازی. سپاسی که تو را رضایت بخش ترین، محبوب ترین و ممتازترین باشد، سپاسی که آفریدگانت را سرشار سازد و تا آنجا که تو بخواهی تداوم یابد، سپاسی که از تو پوشیده نباشد و از رسیدن به پیشگاهت باز نماند، سپاسی که شمارش آن پایان نپذیرد و تداوم آن از بین نرود. خدایا! حقیقت بزرگی تو را نمی دانیم، جز آن که می دانیم تو زنده ای و احتیاج به غیر نداری، خواب سنگین یا سبک تو را نمی رباید. هیچ اندیشه ای به تو نرسد و هیچ دیده ای تو را ننگرد، اما دیده ها را تو می نگری و اعمال انسان ها را شماره می فرمایی، و قدم ها و موی پیشانی ها « زمام امور همه » به دست تو است، خدایا آنچه را که از آفرینش تو می نگریم و از قدرت تو به شگفت می آییم و بدان، بزرگی قدرت تو را می ستاییم، بسی ناچیزتر است در برابر آنچه که از ما پنهان، و چشم های ما از دیدن آنها ناتوان، و عقل های ما از درک آنها عاجز است و پرده های غیب میان ما و آنها گسترده می باشد.

راه های خداشناسی

پس آن کس که دل را از همه چیز تهی سازد، و فکرش را به کار گیرد تا بداند که چگونه عرش قدرت خود را برقرار ساخته ای و پدیده را چگونه آفریده ای؟ و چگونه آسمان ها و کرات فضایی را در هوا آویخته ای؟ و زمین را چگونه بر روی امواج آب گسترده ای؟ نگاهش حسرت زده و عقلش مات و سرگردان و شنواییش آشفته و اندیشه اش حیران می ماند.

وصف امیدواری به خدا

به گمان خود ادعا دارد که به خدا امیدوار است! به خدای بزرگ سوگندا که دروغ می گوید، چه می شود او را که امیدواری در کردارش پیدا نیست؟ پس هر کس به خدا امیدوار باشد باید امید او در کردارش آشکار شود. هر امیدواری جز امید به خدای تعالی ناخالص است و هر ترسی جز ترس از خدا نادرست است. گروهی در کارهای بزرگ به خدا امید بسته و در کارهای کوچک به بندگان خدا روی می آورند؛ پس حق بنده را ادا می کنند و حق خدا را بر زمین می گذارند، چرا در حق خدای متعال کوتاهی می شود و کمتر از حق بندگان رعایت می گردد.

آیا می ترسی در امیدی که به خدا داری دروغو باشی؟ یا او را در خور امید بستن نمی پنداری؟ امیدوار دروغین اگر از بنده خدا ترسناک باشد حق او را چنان رعایت کند که حق پروردگار خود را آن گونه رعایت نمی کند، پس ترس خود را از بندگان آماده و ترس از خداوند را وعده ای انجام نشدنی می شمارد و اینگونه است کسی که دنیا در دیده اش بزرگ جلوه کند و ارزش و اعتبار دنیا در دلش فراوان گردد که دنیا را بر خدا مقدم شمارد و جز دنیا به چیز دیگری نپردازد و بنده دنیا گردد. (خطبه ۱۶۰)

روش برخورد با دنیا

آگاه باشید! دنیا خانه ای است که کسی در آن ایمنی ندارد، جز آنکه به جمع آوری توشه ی آخرت پردازد و از کارهای دنیایی کسی نجات نمی یابد. مردم به وسیله ی دنیا آزمایش می شوند؛ پس هر چیزی از دنیا را که برای دنیا بدست آورند از کفشان بیرون می رود و بر آن محاسبه خواهند شد و آنچه را که در دنیا برای آخرت تهیه کردند به آن خواهند رسید و با آن خواهند ماند. دنیا در نظر خردمندان، چونان سایه ای است، که هنوز گسترش نیافته، کوتاه می گردد و هنوز فزونی نیافته کاهش می یابد. (خطبه ۶۳)

سیمای پرهیزکاران

همانا خداوند سبحان پدیده ها را در حالی آفرید که از اطاعتشان بی نیاز و از نافرمانی آنها در امان بود، زیرا نه معصیت گناهکاران به خدا زبانی می رساند و نه اطاعت مؤمنان برای او سودی دارد. روزی بندگان را تقسیم و هر کدام را در جایگاه خویش قرار داد. اما پرهیزکاران در دنیا دارای فضیلت های برترند، سخنانشان راست، پوشش آنان میانه روی و راه رفتنشان با تواضع است. چشمان خود را بر آنچه خدا حرام کرده می پوشانند، و گوش های خود را وقف دانش سودمند کرده اند و در روزگار سختی و گشایش، حالشان یکسان است. و اگر نبود مرگی که خدا بر آنان مقدر فرموده، روح آنان حتی به اندازه چشم برهم زدنی، در بدن ها قرار نمی گرفت، از شوق دیدار بهشت و از ترس عذاب جهنم. خدا در جانشان بزرگ و دیگران کوچک مقدارند. بهشت برای آنان چنان است که گویی آن را دیده و در نعمت های آن به سر می برند و جهنم را چنان باور دارند که گویی آن را دیده و در عذابش گرفتارند. دل های پرهیزکاران اندوهگین و مردم از آزارشان در امانند، تن هایشان لاغر و درخواست هایشان اندک، نفسشان عفیف و دامنشان پاک است. (خطبه ۱۹۳)